

Monumentnummer*: 8385

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	03 juni 1971
Kadaster deel/nr	82965/199

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Arnhem	Arnhem	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Arnhem	AB			1004

Omschrijving**

Inleiding N.H KERK EN TOREN EN KERKHOF rond de kerk.

Op een woerd ten westen van de Huissensedijk in de kom van het dorpje Elden gelegen neoclassicitische/neogotische zaalkerk van 1866 met gotische toren uit de 15e eeuw. Rondom de kerk gelegen kerkhof met oude grafzerken en grafkelder omheind door een haagbeuk. In het interieur enkele belangrijke onderdelen zoals preekstoel, orgel en zerken.

Omschrijving Langs de Huissensedijk en de Rijksweg is een oude lintbebouwing van het dorpje Elden gelegen. De kerk is gelegen in de kom van het dorp ten oosten van de Rijksweg.

De kerk, gebouwd in 1866 naar een ontwerp van ir. Hayward op de plaats van de oude kruiskerk, is van ouds gewijd aan de H. Bonifacius en is georiënteerd. Op dit vrij open terrein aan de voet van de dijk bevindt zich het restant van de voormalige Rooms Katholieke kerk; de oude pastorie en wat woonbebouwing. Deze onderdelen vallen niet onder de bescherming.

Exterieur:De zeer gesloten middeleeuwse toren, ten westen van de zaalkerk, heeft een rechthoekige plattegrond en drie geledingen, die telkens iets inspringen ten opzichte van elkaar. De wanden zijn wit gepleisterd en de toren heeft een spits die van een rechthoekige onderbouw na insnoering overgaat in een achzijdige spits, bekroond door een smeedijzeren kruis met torenhaan. De spits is gedekt met leien (Maasdekking). De toren heeft in de tweede geleding aan de westzijde twee spitsboognissen met daarin rondboogopeningen. De derde geleding heeft aan de zuid-, noord- en westzijde twee spitsboognissen met daarin galmgaten afgesloten door segmentbogen. De derde geleding sluit onder de spits af met twee uitkragende rechthoekige lijsten. Tegen de noord-gevel van de toren is een latere aanbouw onder een lessenaarsdak met oud hollands pannen geplaatst.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het zaalschip heeft een rechthoekige plattegrond en een zadeldak achter een topgevel (aan de oostzijde). De nok van het zadeldak sluit aan op de lijsten van de toren bij de aanvang van de spits. Het muurwerk van dit schip is eveneens wit gepleisterd. De kerk heeft een gepleisterde plint, waarin op de plaatsen die beschadigd zijn oud muurwerk zichtbaar is met een groot formaat baksteen. (maten 28-29 x 6,5-7 cm, 10 lagen 80 cm). Boven de plint bevindt zich een strook muurwerk van ca. 1 meter hoogte die ten opzichte van het erboven gelegen muurwerk naar voren springt. Deze strook is ter plekke van de vensters van de zijgevels opgetrokken tot de dorpels van deze vensters en afgedekt met een ijzeren plaat. In de lange zijgevels van het schip, dat breder is dan de toren, bevinden zich per gevel drie hoge spitsboogvensters met lekdorpels en ramen met ijzeren traceringen. Deze traceringen bestaan uit twee lancetten, elk weer door een vorktracering in tweeën gedeeld. Vijf horizontale roeden verdelen deze lancetten weer in 20-ruits ramen. In de top boven de lancetten bevindt zich een cirkel met daarin een vierpas. De zijgevels sluiten af met een gepleisterd schijnboogfries en een houten geprofileerde bakgoot. In de oostgevel is een deur geplaatst in een segmentboogopening, met een gepleisterde geprofileerde omlijsting. De dubbele opgeklampte deur heeft een getoogd 2-ruits bovenlicht. Boven de deur bevindt zich een spitsboogvenster van het zelfde type als in de zijgevels met dezelfde tracering. Het venster is echter iets korter, waardoor er slechts plaats is voor een 16-ruits indeling. De tuitvormige topgevel heeft schouderstukken op een gepleisterde kraagsteen met kwartholle profilering. Vanuit de schouderstukken loopt een platte, ten opzichte van het muurwerk naar voren springende, gepleisterde frieslijst langs de schuine gevelbeeindigingen door tot de hals van de gevel in de top. De topgevel heeft verder een grijze gepleisterde rechthoekige dekljist. Het dak van de kerk is gedekt met gesmoorde oud hollandse pannen.

Interieur: In de kerk zijn drie monumentale grafzerken van 1643, 1623 en 1657. De eenvoudige eikenhouten preekstoel (aan de westmuur van het schip) met houtsnijwerk en met lezenaar in de zelfde stijl als de kansel en aan de onderzijde houtsnijwerk voorstellende een Geestesduif, is vermoedelijk ouder dan de bouwtijd van de kerk (1866), evenals de koperen doopbekken met deksel. Het eenklaviers pneumatisch orgel is gebouwd door de firma M. Maarschalkerweerd en Zn. te Utrecht en op 10 december 1916 in gebruik genomen. Op het orgelbalcon zijn nog de restanten van de 19e eeuwse banken aanwezig. Onder in de toren is de consistorieruimte.

Waardering

De gebouwen vormen samen met de Huissensedijk en de beplanting een sterk ensemble waarin de gotische toren een hoofdelement is. De zaalkerk markeert de overgang van neoclassicisme naar neogotiek. De vensters zijn reeds neogotisch, voor de rest is de kerk nog neoclassicistisch van opzet en detaillering. Karakteristiek is de plaatsing van de kerk en toren op een woerd, zodat het gebouw in de natte periode toch droog stond. De Nederlands Hervormde kerk en toren zijn van architectuur-historische belang wegens de historie en de architectuurstijlen met hun detaillering en materiaalgebruik alsmede enkele interieuronderdelen. Ook zijn er stedenbouwkundige belangen gezien de situering en de aanluiting van het gebouw in haar landschappelijke en dorpsomgeving (dijk en lintbebouwing).

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Uitvaartcentra en begraafplaatsen	Begraafplaats en -onderdelen	Kerkhof
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument